

Megjelent a gradistyei horvátok irodalomtörténete

A zágrábi Horvát Írószövetség, a PEN valamint az eisenstadti Gradistyei Horvátok Tudományos Intézete közös kiadványaként az „Adalékok a horvátok irodalomtörténetéhez” című sorozat hetedik könyveként jelent meg a Magyarországról (Narda) az ötvenes években elszármazott, ma Ausztriában élő akadémikus, egyetemi tanár Bencsics Miklós „A gradistyei horvátok irodalma a XVI. századtól 1921-ig” című műve.

A szerkesztő Stjepan Šešelj bevezetőjében a négy ország területén élő (Nyugat-Magyarországnak is sajátos arculatot kölcsönző) gradistyei horvátoknak a környező népekkel való fél évezredes sorsközösségét, termékeny írásbeliségét méltatja. Az előszó a témához kapcsolódó XX. századi összefoglalók lexikonok, monográfiák felsorolásán kívül kiemelten foglalkozik a Szedenich Fülöp (File Sedenik) által 1912-ben Sopronban kiadott „Magyar horvátok irodalomtörténetével” (Naši pisci i naša knjževnost). A hiányosságai ellenére sikeres, sokat idézett könyv kapcsán vet számot a szerző a két kötetre tervezett irodalomtörténet határvonalát jelző, újabkori szóképzés eredményeként létrejött népnév politikai, etimológiai vonatkozásaival.

A 360 oldalas könyv kétharmad részét kitevő szöveggyűjtemény eredeti és átírozott szövegei, olvasa-

ta a téma iránt érdeklődőkön kívül jól illeszkednek a térség horvát nyelvet oktató iskoláinak tantervezetébe is. A történész, nyelvész, irodalmár Bencsics a letelepedéstől, az első nyelvemlékektől a huszas évekig, hagyományos sorrendbe szedve szerzőket, műveket, a filológus precizitásával tárja fel a magyar, horvát és német nyelvterületen fellelhető adatok, dokumentumok gazdag tárházát. Az eisenstadti bemutatón monográfiának, tankönyvnek, illetve lexikonnak minősített, nehezen definiálható vállalkozás, részleteiben már korábban is közkézen forgott. Szerzője szerint „témákat, adatokat, forrásokat” tartalmaz a könyv, mely elsősorban elkövetkezendő kutatásoknak kíván kiindulópontjául szolgálni.

Bencsics Miklós a regionális gradistyei horvát nyelv kiváló ismerője, ízes nyelvi fordulatok mestere, ezúttal, a könyv használatát könnyítendő, irodalmi nyelven szólalt meg, ami objektív tárgyilagosságot, a témától való hűvös távolságtartást eredményezett. Nagyszámú melléklet segíti az eligazodást, az egyes korszakokkal való ismerkedést. Az aranyozottan hullámvonalú borítólapon nyomán „aranykönyvnek” nevezett „műalkotás” elindult küldetése célja, az olvasóközönség meghódítása felé.

Bölcs Matild

Zürichből Csávolyra

„Ez a falu az én falum,
Innen jöttem és ide térek.”
(Ady Endre)

Csávoly község lakossága nem először kapott értékes ajándékokat Svájcból. A faluból elszármazott, Zürichben élő építésszámológus Ercsi Dezső rendszeresen látogatja szülőföldjét és tartja a kapcsolatot rokonaival, barátaival, ismerőseivel. Most a fővárosban az egykori évfolyamtársai által szervezett találkozóra jött. Nem hagyta ki azonban a csávolyi szüretet sem. Hazajövelekor ismét meglepte Csávoly polgárait azzal, hogy a főutcán – egy hatszobás, összkomfortos, azonnal beköltözhető – lakóházat vásárolt a falunak ajándékba. Az épület homlokzata eredeti állapotban van. A falfelületek, a párkányok, a figurális, ornamentális és geometrikus díszítés, a gipszmintás, angyalos magyar korona ma is teljesen ép. Az épületet az adományozó „Hagyományőrzőgyűjtemények” házának képzeli, melyet úgy kíván bővíteni, hogy 2000-ben, a millennium tiszteletére meg lehessen nyitni. A helyi önkormányzat alapítványi formában és újabb szponzorok segítségével szeretné működtetni az intézményt.

A tervek szerint a régi épületrészben nyerne elhelyezést a már működő falumúzeum helytörténeti-gyűjteménye (benne a többszáz éve együttélő nemzetiségek – a német és a bunyevác hagyományok – tárgyi emlékével). Mindez kiegészül Ercsi Dezső pékiparos édesapja ipartörténeti hagyatékával is. Az új részbe kerülne az ajándékozó építőművészi makett- és tervrajz sorozata, valamint a család emlékszobája. Barátai – Eigel István budapesti kétszeres Munkácsy-díjas, érdemes festőművész és felesége Tassy Klára gobelinművész – ajándékba küldött alkotásaiból egy képtár is kialakításra kerül. Tárlatot szerveznénk a helyi műkedvelő képző- és iparművészeknek, s helyet adnánk a civil szerveződéseknek is. Audiovizuális eszközökkel felszerelt tanácskozótermet hoznánk létre alkalmi előadások céljára, a falu közművelődési feladatokat ellátó intézményeivel együttműködve. Ezzel a hagyományteremtő és -ápoló intézménnyel régióinkban újabb lehetőségek születnének, amelyekhez tettszék szerint lehetne csatlakozni. A község polgármestere dr. Kancsár István egy kis fogadás keretében mondott köszönetet az ajándékért Ercsi Dezsőnek, aki további segítséget ígért.

Dr. Mándics Mihály